

การพัฒนาการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุตามหลักสังคหวัตถุธรรม
ของเทศบาลตำบลบางปลาม้า อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี*
DEVELOPMENT OF ELDERLY WELFARE MANAGEMENT ACCORDING TO
THE PRINCIPLES OF SANGHAHAVATTHU DHAMMA OF BANG PLA MA
SUB-DISTRICT MUNICIPALITY AT BANG PLA MA DISTRICT
IN SUPHANBURI PROVINCE

ทศพร ชโลธร, นพดล ดีไทยสงค์,

พระครูโสภณวีรานุวัตร (นิคม ญฐฐวโร)

Todsaporn Chalotorn, Noppadon Deethaisong,

Phrakhrusophonweeranuwat (Nikom Natthavaro)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: thsphrchlothr@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลบางปลาม้า อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี 2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสังคหวัตถุธรรมกับการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลบางปลาม้า อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี และ 3. นำเสนอการพัฒนาการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุตามหลักสังคหวัตถุธรรมของเทศบาลตำบลบางปลาม้า อำเภอบางปลาม้า วิธีดำเนินการวิจัยแบบผสมวิธี คือ การวิจัยเชิงปริมาณจากการแจกแบบสอบถาม และการวิจัยเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลบางปลาม้า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =3.45, S.D.=0.63) รายด้านพบว่า ระบบการจัดการที่ทันสมัยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ =3.88, S.D.=0.56) รองลงมา คือ สถานที่รองรับผู้สูงอายุ ($\bar{X}$ =3.52, S.D.=0.72) ความพึงพอใจของผู้สูงอายุ ($\bar{X}$ =3.25, S.D.=0.85) และต่ำสุด คือ การได้รับการดูแลอย่างดี ($\bar{X}$ =3.16, S.D.=0.89) 2. ความสัมพันธ์ระหว่าง

หลักสังคหัตถุธรรมกับการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุ โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง ($r=0.310$) รายด้านพบว่า ทาน อยู่ในระดับต่ำ ($r=0.287$) ปิยวาจา ระดับต่ำมาก ($r=0.060$) อตถจริยา ระดับปานกลาง ($r=0.326$) และสมานัตตาระดับปานกลาง ($r=0.293$) และ 3. การประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถุธรรมควรมุ่งเน้นการให้ทานทั่วถึงแก่กลุ่มเปราะบาง ใช้ปิยวาจาสื่อสารอย่างสุภาพ แสดงอตถจริยาด้วยการช่วยเหลือเชิงรุก และยึดสมานัตตาทาในการดูแลอย่างเท่าเทียมและต่อเนื่อง เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอย่างยั่งยืนในทุกมิติ

คำสำคัญ: สวัสดิการผู้สูงอายุ; หลักสังคหัตถุธรรม; เทศบาลตำบลบางปลาหม้า

Abstract

This research article aimed to: 1. Examine the level of elderly welfare management of Bang Pla Ma Sub-District Municipality, Suphan Buri Province, 2. Investigate the relationship between Sanghahavatthu principles and elderly welfare management, and 3. Propose development guidelines for elderly welfare management based on Sanghahavatthu principles. A mixed-methods approach was employed, combining quantitative research using questionnaires with qualitative research through in-depth interviews with 10 key informants. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's Product Moment Correlation Coefficient, and content analysis.

The research findings revealed that: 1. The overall elderly welfare management was at a moderate level ($\bar{X}=3.45$, S.D.=0.63). The highest mean was modern management systems ($\bar{X}=3.88$, S.D.=0.56), followed by elderly care facilities ($\bar{X}=3.52$, S.D.=0.72), elderly satisfaction ($\bar{X}=3.25$, S.D.=0.85), and the lowest was quality of elderly care ($\bar{X}=3.16$, S.D.=0.89). 2. The relationship between Sanghahavatthu principles and elderly welfare management was positive at a moderate level ($r=0.310$). By aspect, Dana (generosity) showed a low correlation ($r=0.287$), Piyavaca (kind speech) very low ($r=0.060$), Atthacariya (altruistic conduct) moderate ($r=0.326$), and Samanattata (impartiality) moderate ($r=0.293$). 3. The application of Sanghahavatthu principles should emphasize inclusive Dana for vulnerable groups, Piyavaca in polite communication, Atthacariya through proactive assistance, and

Samanattata in equitable and continuous care, thereby enhancing the quality of life of the elderly in a sustainable manner.

Keywords: Elderly Welfare; Sanghahavatthu Principles; Bang Pla Ma Sub-District Municipality

บทนำ

จากรายงานขององค์การอนามัยโลกระบุว่า โครงสร้างประชากรผู้สูงอายุกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยสัดส่วนผู้สูงอายุเพิ่มจากร้อยละ 10.5 ในปี ค.ศ. 1995 เป็นร้อยละ 17.2 ในปี ค.ศ. 2021 ขณะที่สำนักงานสถิติแห่งชาติระบุว่าประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 (จุฑารัตน์ แสงทอง, 2560) และคาดว่าจะในปี พ.ศ. 2573 ผู้สูงอายุจะเพิ่มเป็น 17.7 ล้านคน หรือประมาณ 1 ใน 4 ของประชากร (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2560) สหประชาชาติระบุว่าหากประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปเกินร้อยละ 10 ถือว่าเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และเกินร้อยละ 20 คือ สังคมผู้สูงอายุเต็มรูปแบบ โดยในปี 2558 ประเทศไทยมีผู้สูงอายุร้อยละ 16.2 และคาดว่าจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุสมบูรณ์ในปี 2564 การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลกระทบต่อทั้งในระดับมหภาค เช่น ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) รายได้ การจ้างงาน และระดับคุณภาพ เช่น ตลาดสินค้า บริการทางการเงินและสุขภาพ ซึ่งล้วนต้องการการวางแผนระยะยาวที่มีประสิทธิภาพ (ชมพูนุท พรหมภักดี, 2556)

การบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังเผชิญกับปัญหาหลายด้าน ทั้งงบประมาณ บุคลากร และโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะการขาดบุคลากรที่เข้าใจบริบทของผู้สูงอายุในแต่ละพื้นที่ ทำให้บริการไม่ตรงกับความต้องการที่แท้จริง อีกทั้งยังไม่มีระบบข้อมูลที่ทันสมัยและเชื่อมโยงกันระหว่างหน่วยงาน ส่งผลให้ติดตามประเมินผลได้ยาก การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการออกแบบนโยบายยังจำกัด และขาดกลไกสนับสนุนอย่างเป็นรูปธรรม ขณะที่บริการสาธารณะ เช่น ศูนย์สุขภาพหรือระบบขนส่ง ยังไม่รองรับสังคมสูงวัยได้ทั่วถึง ปัญหาเหล่านี้กระทบต่อคุณภาพชีวิตและความยั่งยืนของการพัฒนาสวัสดิการ ดังนั้น จึงควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีคุณค่า พึ่งพาตนเองได้ ลดภาระครอบครัวและรัฐ พร้อมผลักดันการบูรณาการนโยบาย กฎหมาย งบประมาณและการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนเพื่อการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ (อาทิตย์ บริหาร, 2565)

จากบริบทของปัญหาข้างต้น เทศบาลตำบลบางปลาม้ากำลังเผชิญกับปัญหาในการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุ ทั้งด้านงบประมาณ บุคลากร และโครงสร้างพื้นฐาน แม้มีนโยบายดูแลผู้สูงอายุ แต่ในทางปฏิบัติยังขาดบุคลากรเฉพาะทาง ระบบข้อมูลไม่ทันสมัย กิจกรรมไม่ตอบโจทย์ความต้องการ และการมีส่วนร่วมของชุมชนยังจำกัด บริการสุขภาพ

และความปลอดภัยยังไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะกลุ่มที่อยู่ลำพังหรือมีข้อจำกัดทางกายภาพ เทศบาลยังขาดระบบติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ ทำให้ไม่สามารถปรับปรุงการดำเนินงานได้ทันเวลา ปัญหาเหล่านี้ สะท้อนถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนานโยบายและกลไกเชิงปฏิบัติที่ยืดหยุ่นและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ เพื่อให้การดูแลผู้สูงอายุเกิดผลอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน (เทศบาลตำบลบางปลาหม้า, 2567)

จากสภาพปัญหาที่ปรากฏ ผู้วิจัยตระหนักว่าการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลบางปลาหม้ายังมีข้อจำกัด ทั้งด้านกระบวนการจัดบริการที่ขาดความเป็นระบบ ความครอบคลุมของกลุ่มเป้าหมายที่ยังไม่ทั่วถึง และการมีส่วนร่วมของชุมชนที่ยังไม่เข้มแข็ง ปัจจัยเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในระยะยาวอย่างมีนัยสำคัญ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเห็นควรน้อมนำหลักสังคหวัตถุธรรม (อง.จตุกก. (ไทย) 2132/37) มาประยุกต์ใช้เป็นกรอบแนวคิด โดยมีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ 1. ทาน การให้และการโอ้อวมาริ 2. ปิยวาจา การสื่อสารด้วยถ้อยคำสุภาพ 3. อัตถจริยา การเกื้อกูลประชาชน และ 4. สมานัตตตา การปฏิบัติอย่างเสมอต้นเสมอปลาย หลักธรรมดังกล่าวมิได้เป็นเพียงแนวคิดเชิงคุณธรรม แต่ยังเชื่อมโยงกับการจัดการเชิงโครงสร้าง ทำให้ระบบสวัสดิการมีความเป็นมนุษย์ สอดคล้องกับบริบทไทย และยึดโยงกับชุมชนท้องถิ่นได้จริง งานวิจัยนี้จึงมุ่งสร้างคำตอบเชิงวิชาการและเชิงปฏิบัติ เพื่อยกระดับนโยบายและรูปแบบการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุให้ยั่งยืนและส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างเป็นรูปธรรม

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุตามหลักสังคหวัตถุธรรมของเทศบาลตำบลบางปลาหม้า อำเภอบางปลาหม้า จังหวัดสุพรรณบุรี โดยพิจารณาการพัฒนาเศรษฐกิจซึ่งเป็นแนวทางในการปรับปรุงสวัสดิการให้เหมาะสมของผู้สูงอายุในพื้นที่ของเทศบาลตำบลบางปลาหม้า เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ทำเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานของเทศบาลตำบลบางปลาหม้าให้มีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น และสามารถรองรับปัญหาการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลบางปลาหม้า อำเภอบางปลาหม้า จังหวัดสุพรรณบุรี
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสังคหวัตถุธรรมกับการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลบางปลาหม้า อำเภอบางปลาหม้า จังหวัดสุพรรณบุรี
3. เพื่อนำเสนอการพัฒนาการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุตามหลักสังคหวัตถุธรรมของเทศบาลตำบลบางปลาหม้า อำเภอบางปลาหม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบางปลาหม้อ อำเภอบางปลาหม้อ จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 1,808 คน (กรมการปกครอง, 2567)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Creswell & Creswell (2023) โดยใช้ระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 5% ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 328 คน

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 10 รูปหรือคน ประกอบด้วย 1. ผู้บริหารเทศบาลตำบลบางปลาหม้อ จำนวน 2 คน 2. เจ้าพนักงานปฏิบัติการ จำนวน 2 คน 3. ผู้นำชุมชน จำนวน 2 คน 4. กลุ่มนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 2 คน และ 5. กลุ่มนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 รูปหรือคน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลบางปลาหม้อ อำเภอบางปลาหม้อ จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Numerical Rating Scale) และส่วนที่ 3 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุตามหลักสังคหวัตถุธรรมของเทศบาลตำบลบางปลาหม้อ อำเภอบางปลาหม้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Numerical Rating Scale)

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ และตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุตามหลักสังคหวัตถุธรรมของเทศบาลตำบลบางปลาหม้อ อำเภอบางปลาหม้อ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือจากวิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมินำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยถึงเทศบาลตำบลบางปลาหม้อ อำเภอบางปลาหม้อ จังหวัด

สุพรรณบุรี กลุ่มเป้าหมาย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม และถึงผู้ให้ข้อมูล เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์เชิงลึก และดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดนัดไว้ จนครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตใช้วิธีจัดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ 1. สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) วิเคราะห์การบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุตามหลักสังกัดวัตถุของเทศบาลตำบลบางปลาม้า อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี โดยการหาค่าความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และ 2. สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ และการทดสอบสมมติฐานระหว่างหลักสังกัดวัตถุธรรมกับการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลบางปลาม้า อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์ (Correlation Coefficient) วัดระดับความสัมพันธ์ของตัวแปรและแบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

5.2 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context)

ผลการวิจัย

1. ระดับการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลบางปลาม้า อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลบางปลาม้า อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวม

การบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลบางปลาม้า อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวม		ระดับการปฏิบัติ		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	ด้านระบบการจัดการที่ทันสมัย	3.88	0.56	มาก
2.	ด้านผู้สูงอายุได้รับการดูแลอย่างดี	3.16	0.89	ปานกลาง
3.	ด้านผู้สูงอายุมีความพึงพอใจ	3.25	0.85	ปานกลาง
4.	ด้านสถานที่รองรับผู้สูงอายุ	3.52	0.72	มาก
ภาพรวม		3.45	0.63	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลบางปลาม้า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =3.45, S.D.=0.63) อยู่ในระดับปานกลาง พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านระบบการจัดการที่ทันสมัย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}$ =3.88, S.D.=0.56)

อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา ได้แก่ ด้านสถานที่รองรับผู้สูงอายุ ($\bar{X}=3.52$, S.D.=0.72) อยู่ในระดับปานกลาง ถัดมาคือ ด้านผู้สูงอายุมีความพึงพอใจ ($\bar{X}=3.25$, S.D.=0.85) อยู่ในระดับปานกลาง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านผู้สูงอายุได้รับการดูแลอย่างดี ($\bar{X}=3.16$, S.D.=0.89) อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสังคหัตถุธรรมกับการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลบางปลาหม้อ อำเภอบางปลาหม้อ จังหวัดสุพรรณบุรี

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสังคหัตถุธรรมกับการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลบางปลาหม้อ อำเภอบางปลาหม้อ จังหวัดสุพรรณบุรี

ตัวแปรอิสระ	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์					ตัวแปรตาม	
	1. ด้านระบบการจัดการ ที่ดินสมัย	2. ด้านผู้สูงอายุได้รับ การดูแลอย่างดี	3. ด้านผู้สูงอายุ มีความพึงพอใจ	4. ด้านสถานที่รองรับ ผู้สูงอายุ	ภาพรวม		
1. ทาน โอบอ้อมอารี	0.196**	0.260**	0.209**	0.288**	0.287**		
2. ปิยวาจา วจีไพเราะ	0.267**	-0.086	-0.075	0.198**	0.060		
3. อตถจริยา	0.468**	0.141*	0.213**	0.356**	0.326**		
สังเคราะห์ประชาชน							
4. สมานัตตดา	0.480**	0.141*	0.159**	0.295**	0.293**		
เสมอต้นเสมอปลาย							
ภาพรวม	0.444**	0.152**	0.165**	0.364**	0.310**		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสังคหัตถุธรรมกับการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลบางปลาหม้อ อำเภอบางปลาหม้อ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง ($r=0.310$) พิจารณารายด้าน พบว่า ด้านทาน โอบอ้อมอารี มีความสัมพันธ์ อยู่ในระดับต่ำ ($r=0.287$) ด้านปิยวาจา วจีไพเราะ มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำมาก ($r=0.060$) ด้านอตถจริยา สังเคราะห์ประชาชน มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ($r=0.326$) ด้านสมานัตตตา เสมอต้นเสมอปลาย มีความสัมพันธ์ อยู่ในระดับปานกลาง ($r=0.293$)

3. การประยุกต์หลักสังคหัตถุธรรมเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลบางปลาหม้อ อำเภอบางปลาหม้อ จังหวัดสุพรรณบุรี มีข้อเสนอแนะว่า 1. ทาน โอบอ้อมอารี ควรมุ่งเน้นการช่วยเหลือผู้สูงอายุด้วยความจริงใจและต่อเนื่อง โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบางหรือขาดผู้ดูแล ผ่านบริการพื้นฐานด้านอาหาร ยา และอุปกรณ์

จำเป็น พร้อมทั้งส่งเสริมการระดมทรัพยากรจากทุกภาคส่วนเพื่อให้เข้าถึงทุกกลุ่มอย่างทั่วถึง 2. ปิยวาจา วจีไพเราะ ควรส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ใช้ภาษาสุภาพ อ่อนโยน และเข้าใจง่ายในการสื่อสารกับผู้สูงอายุ เพื่อสร้างความอบอุ่นใจ ความไว้วางใจ และเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุแสดงออกถึงความต้องการได้อย่างมั่นใจ 3. อัจฉริยา สงเคราะห์ประชาชน ควรลงมือช่วยเหลือทันทีโดยไม่ต้องรอคำร้อง ผ่านการเยี่ยมบ้าน ประเมินรายการหนี้ และให้บริการตามความเหมาะสม พร้อมประสานงานกับเครือข่ายเพื่อดูแลอย่างครอบคลุมและตรงจุด 4. สมานัตตตา วางตนเสมอต้นเสมอปลาย ควรจัดบริการอย่างเสมอภาคมีมาตรฐานเท่าเทียมในทุกพื้นที่ กำหนดรอบบริการชัดเจน ตรวจสอบคุณภาพอย่างต่อเนื่องและกระจายทรัพยากรอย่างเป็นธรรม

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลบางปลาม้า อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า การบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลบางปลาม้า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =3.45, S.D.=0.63) อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านระบบการจัดการที่ทันสมัย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}$ =3.88, S.D.=0.56) อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา ได้แก่ ด้านสถานที่รองรับผู้สูงอายุ ($\bar{X}$ =3.52, S.D.=0.72) อยู่ในระดับปานกลาง ถัดมาคือ ด้านผู้สูงอายุ มีความพึงพอใจ ($\bar{X}$ =3.25, S.D.=0.85) อยู่ในระดับปานกลาง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านผู้สูงอายุได้รับการดูแลอย่างดี ($\bar{X}$ =3.16, S.D.=0.89) อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชิตวัฒน์ ตัณนา (2566) ได้วิจัยเรื่อง การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลศรีบัวบาน อำเภอมืองลำพูน จังหวัดลำพูน พบว่า การมีระบบจัดการที่ทันสมัยและสถานที่รองรับที่เหมาะสมส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้สูงอายุในระดับที่ดีเช่นเดียวกัน

2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสัจจกัณฑ์ธรรมกับการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลบางปลาม้า อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า ด้านทาน โอปปาติกะ มีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับต่ำ ด้านปิยวาจา วจีไพเราะ มีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับต่ำมาก ด้านอิตถจริยา สงเคราะห์ประชาชน มีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับปานกลาง ด้านสมานัตตตา เสมอต้นเสมอปลาย มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของระพีพัฒน์ กิตติภิรมย์สันต์ (2566) ที่ได้วิจัยเรื่อง การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งช้าง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

3. การประยุกต์หลักสังคหัตถุธรรมเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลบางปลาหม้อ อำเภอบางปลาหม้อ จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่ามีข้อเสนอแนะว่า ต้องโอปปาติกะ วชิโรทระ สงเคราะห์ประชาชน และวางตนดีเสมอต้นเสมอปลาย ทั้งนี้ อาจจะเนื่องจากว่า 1. ทาน ได้แก่ การโอปปาติกะผู้สูงอายุอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบาง ผ่านบริการพื้นฐาน และระดมทรัพยากรจากทุกภาคส่วนเพื่อให้เข้าถึงได้ทุกคน 2. ปิยวาจา ได้แก่ การเจรจาสุจริตจริงใจไพเราะที่ใช้ให้คำแนะนำผู้สูงอายุด้วยความใส่ใจ 3. อตถจริยา ได้แก่ การสงเคราะห์ช่วยเหลือประชาชนโดยไม่ต้องรอคำร้อง และ 4. สมานัตตตา ได้แก่ การวางตนเป็นคนดีเสมอต้นเสมอปลาย โดยการให้บริการอย่างเสมอภาค สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาอุทัย กตคุโณ และคณะ (2565) ที่ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยใช้หลักวิถีพุทธในเขตเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า การส่งเสริมเมตตาธรรมและการดูแลที่เหมาะสมกับบริบทชีวิตผู้สูงอายุช่วยให้เกิดความสุขและความสงบทางใจอย่างยั่งยืน

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์กรความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย สรุปได้ว่า การบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลบางปลาหม้อ จังหวัดสุพรรณบุรี มีความจำเป็นต้องอาศัยการบูรณาการทั้งมิติทางวิชาการและมิติทางคุณธรรมเข้าด้วยกัน โดยเฉพาะการน้อมนำหลักสังคหวัตถุธรรม 4 ประการ ได้แก่ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตตามาเป็นกรอบแนวคิดเชิงคุณธรรมที่สนับสนุนการจัดการเชิงระบบ ผลการสังเคราะห์ชี้ให้เห็นองค์ความรู้ใหม่ที่ประกอบด้วย 4 มิติหลัก ได้แก่ 1. มิติด้านระบบการจัดการที่ทันสมัยที่มุ่งเน้นการพัฒนาฐานข้อมูลผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบ การจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือผู้สูงอายุและการกำหนดหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมกับบริบทท้องถิ่น 2. มิติด้านผู้สูงอายุได้รับการดูแลอย่างดีที่สุดที่เน้นการจัดทีมเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุที่เจ็บป่วย การให้บริการต่อเนื่องอย่างเท่าเทียมและการสร้างความอบอุ่นใจด้วยการสื่อสารที่จริงใจ 3. มิติด้านผู้สูงอายุมีความพึงพอใจ ที่สะท้อนผ่านการรับฟังความคิดเห็นของผู้สูงอายุทุกกลุ่ม การปรับปรุงบริการตามข้อเสนอแนะและการให้บริการด้วยมาตรฐานที่ไม่เลือกปฏิบัติ และ 4. มิติด้านสถานที่รองรับผู้สูงอายุที่มุ่งพัฒนาสถานที่รองรับให้เข้าถึงได้อย่างเท่าเทียม พัฒนาศูนย์ดูแลผู้สูงอายุที่ขาดที่อยู่อาศัยและรักษาความสะอาดปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. เทศบาลตำบลบางปลาหม้อควรกำหนดนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุเชิงบูรณาการตามหลักสังคหวัตถุธรรม โดยสร้างระบบสนับสนุนทั้งวัตถุและจิตใจผ่านเครือข่ายอาสาสมัครการดูแลเชิงรุก และความร่วมมือภายนอกอย่างเป็นระบบ
2. เทศบาลตำบลบางปลาหม้อควรยกระดับมาตรฐานการสื่อสารและบริการบุคลากรให้สุภาพ อ่อนโยน และเข้าใจบริบทของผู้สูงอายุ เพื่อสร้างการเข้าถึงบริการที่เสมอภาคและเพิ่มความพึงพอใจอย่างทั่วถึง
3. เทศบาลตำบลบางปลาหม้อควรส่งเสริมระบบบริหารที่โปร่งใส ตรวจสอบได้และเสมอภาค โดยวางหลักเกณฑ์การบริการ การใช้งบประมาณ และการประเมินผลที่ทั่วถึงเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้สูงอายุทุกกลุ่ม

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. เทศบาลตำบลบางปลาหม้อควรต้องจัดตั้งศูนย์ประสานงานดูแลผู้สูงอายุแบบบูรณาการในระดับชุมชนโดยบูรณาการเจ้าหน้าที่ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จิตอาสา และปราชญ์ชุมชนเพื่อเยี่ยมบ้าน ประเมินปัญหา และให้บริการเชิงรุกแบบรายกรณี

2. เทศบาลตำบลบางปลาหมอควรต้องอบรมและพัฒนาทักษะการสื่อสารเชิงบวก แก่เจ้าหน้าที่ทุกระดับ โดยเน้นการใช้ปิยวาจา คำพูดเชิงให้กำลังใจ และเทคนิคการฟังอย่าง เข้าใจเพื่อยกระดับคุณภาพบริการและความพึงพอใจ

3. เทศบาลตำบลบางปลาหมอควรต้องกำหนดตารางให้บริการและจัดสรรทรัพยากร อย่างเสมอภาคในทุกชุมชน พร้อมหมุนเวียนหน่วยบริการ จัดสรรอุปกรณ์ และงบประมาณ สนับสนุน กิจกรรมอย่างทั่วถึง พร้อมติดตามประเมินผลทุกไตรมาส

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการบูรณาการหลักธรรมอื่น ๆ เช่น ทศพิธราชธรรม หรือพรหมวิหาร 4 เปรียบเทียบกับสังคหัตถุธรรม เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพในการยกระดับคุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุในทุกมิติ

2. ควรขยายการศึกษาไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทอื่น เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลหรือเมืองพัทยา เพื่อให้เห็นความแตกต่างเชิงบริบทด้านการจัดการ สวัสดิการผู้สูงอายุอย่างรอบด้าน

3. ควรดำเนินการวิจัยแบบผสมผสานเชิงคุณภาพและปริมาณเพื่อเข้าถึงประสบการณ์ และข้อจำกัดของผู้สูงอายุ ตลอดจนมุมมองผู้ปฏิบัติงาน อันสะท้อนศักยภาพเชิงปฏิบัติของ สังคหัตถุธรรมอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. (2567). *จำนวนประชากรไทยที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน รายเดือน*
ธ.ค. 2567 : เทศบาลตำบลบางปลาหมอ อำเภอบางปลาหมอ จังหวัดสุพรรณบุรี.
สืบค้น 28 ตุลาคม 2567, จาก <https://shorturl.asia/XYoWT>
- จุฑารัตน์ แสงทอง. (2560). *สังคมผู้สูงอายุ (อย่างสมบูรณ์) : ภาวะสูงวัยอย่างมีคุณภาพ.*
วารสารรัฐมิแล, 38(1), 6-28.
- ชมพูนุท พรหมภักดี. (2556). *การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนัก
การพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- ชิตวัฒน์ ต๊ะนา. (2566). *การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิต*
ผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลศรีบัวบาน อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน (สารนิพนธ์
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา:
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เทศบาลตำบลบางปลาหมอ. (2567). *แผนดำเนินงานประจำปี*. สืบค้น 20 ตุลาคม 2567,
จาก <http://www.bangplama-sp.go.th/index.php/2016-12-20-03-12-54/1168-2567>

- พระมหาอุทัย กตคุโณ และคณะ. (2565). การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยใช้หลักวิถีพุทธ (ภาวนา 4) ในเขตเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี. *วารสารวิชาการมนุษยและสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ*, 6(2), 63-83.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2560). *สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2559*. นครปฐม: บริษัท พรินเตอร์ จำกัด.
- ระพีพัฒน์ กิตติภิรมย์สันต์. (2566). *การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งช้าง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์)*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อาทิตย์ บริหาร. (2565). การจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุภายใต้การเมืองท้องถิ่น. *Interdisciplinary Academic and Research Journal*, 2(3), 231-244.
- Creswell, J. W. & Creswell, J. D. (2023). *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches*. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications.